

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno diplomanta/diplomantky:	Kateřina Jánová
Téma práce:	Ochrana postavení LGBT+ osob v kontextu lidskoprávního diskursu
Rozsah práce:	182 473 znaků
Datum odevzdání práce:	25.1.2025

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma diplomové práce je mimořádně aktuální a společensky relevantní, a to též s ohledem na nejnovější politický vývoj v západních demokratických právních státech. Právní postavení LGBT+ osob je v současné době předmětem intenzivních odborných i veřejných diskusí, a to nejenom z pohledu politiku, ale též zejména v souvislosti s rozhodovací praxí Evropského soudu pro lidská práva, vnitrostátní judikaturou a otázkami týkajícími se lidskoprávní ochrany a antidiskriminační legislativy. Autorka se v práci zaměřuje na klíčové otázky interpretace a vývoje práv LGBT+ osob, což je téma, které má nejen teoretický, ale i praktický význam v současném ústavním právu a lidskoprávní oblasti. Práce tak významně přispívá k právnímu diskurzu v České republice.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma vyžaduje hluboké teoretické znalosti nejen v oblasti ústavního práva, ale i v oblasti teorie lidských práv, interpretace právních norem a soudní judikatury. Autorka prokazuje adekvátní úroveň odborné erudice, když analyzuje různé přístupy k výkladu Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, doktrínu *margin of appreciation*, stejně jako evolutivní výklad judikatury ESLP.

Použité metody odpovídají vědeckému charakteru práce – zahrnují kritickou analýzu právních dokumentů, komparativní metodu při srovnání přístupů jednotlivých mezinárodních i vnitrostátních institucí a metodologii založenou na rozboru rozhodovací praxe soudních orgánů. Práce se také opírá o relevantní odbornou literaturu a citace z judikatury, což potvrzuje pečlivý přístup autorky ke zpracování tématu.

3. Formální a systematické členění práce

Práce je strukturovaná logicky a systematicky. Po úvodu, který jasně vymezuje základní výzkumné otázky a metodologický přístup, následují kapitoly rozdělené podle klíčových oblastí zkoumání. Obsah práce je přehledný, kapitoly na sebe plynule navazují a poskytují čtenáři ucelený pohled na problematiku. Text je psán odborným, ale čtivým stylem, přičemž autorka pracuje s právními pojmy přesně a korektně. Citace jsou uváděny v souladu s akademickými standardy.

4. Vyjádření k práci

Diplomová práce představuje nadprůměrně kvalitní odborné dílo, které reflektuje jak teoretickou, tak praktickou složitost problematiky právního postavení LGBT+ osob v rámci lidskoprávního diskursu. Autorka se neomezuje na deskriptivní přehled platného práva a soudní judikatury, ale aktivně vstupuje do odborné debaty, problematizuje ustálené interpretace a poukazuje na oblasti, v nichž dochází k napětí mezi jednotlivými přístupy k výkladu lidských práv.

Za mimořádně zdařilý lze považovat zejména rozbor judikatury Evropského soudu pro lidská práva, především v souvislosti s aplikací doktrín *margin of appreciation*, evropského konsenzu a

evolutivního výkladu. Autorka na konkrétních případech (např. *Fedotova proti Rusku*, *Schalk a Kopf proti Rakousku*, *Christine Goodwin proti Spojenému království*) ukazuje, jak se ESLP pohybuje na pomezí interpretace a tvorby práva, a zdařile analyzuje tenkou hranici mezi ochranou individuálních práv a respektováním demokratické legitimacy členských států. Přínosné je též zahrnutí disentních stanovisek soudců ESLP jako zdroje pro rekonstrukci odlišných hodnotových přístupů k otázkám rovnosti a autonomie.

Zvláštní ocenění zaslouží rovněž kritická reflexe rozhodovací praxe Ústavního soudu České republiky. Autorka správně identifikuje rozporuplnost a určitou rozkolísanost přístupu Ústavního soudu k otázkám práv LGBT+ osob, přičemž trefně poukazuje na odlišné akcenty v nálezech sp. zn. Pl. ÚS 7/15 (osvojení partnerem) a sp. zn. Pl. ÚS 52/23 (změna pohlaví). Její analýza ukazuje, že Ústavní soud sice postupně otevírá prostor pro uznání práv LGBT+ osob, současně se však v některých rozhodnutích (např. sp. zn. Pl. ÚS 6/20) projevuje značná zdrženlivost, založená na respektu k zákonodárci jako primárnímu tvůrci rodinné politiky.

Jako inovativní přístup lze hodnotit rovněž snahu autorky propojit teoretickou úvahu o povaze subjektu lidských práv s konkrétními soudními spory. Její práce přesahuje rámec tradiční pozitivistické analýzy a promyšleně vstupuje do roviny právní filozofie, přičemž využívá konceptu neutrality subjektu lidských práv, jak jej problematizuje feministická kritika i teoretici queer studies. Autorka si je přitom vědoma rizik tzv. inflace lidských práv a balancuje mezi uznáním legitimních nároků LGBT+ osob a obavou z eroze normativní síly lidskoprávního diskurzu.

Celkově práce vykazuje vysokou míru odborné zdatnosti, kritického nadhledu a schopnosti syntetizovat poznatky z oblasti ústavního práva, mezinárodní ochrany lidských práv a právní teorie. Představuje příspěvek, který může sloužit nejen akademické obci, ale i odborníkům působícím v oblasti ochrany lidských práv, a svědčí o mimořádně dobré orientaci autorky v aktuálních otázkách ústavní a mezinárodní ochrany práv LGBT+ osob.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Autorce se podařilo adekvátně naplnit cíle práce definované v úvodní pasáži.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Práce nevzbuzuje žádné pochybnosti o samostatnosti či plagiátorství.
Logická stavba práce	Logickou stavbu práce lze považovat za plně smysluplnou a adekvátní.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Autorka pracuje s nadstandardním množstvím domácích i zahraničních zdrojů vhodné kvality.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Diplomová práce zkoumá vymezené téma vyčerpávajícím způsobem v relaci k vymezeným cílům práce. Autorka překračuje ryze pozitivistické pohledy, které doplňuje řadou právně-filozofických poznatků a kontextů.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Bez výhrad.
Jazyková a stylistická úroveň	Jazyková a stylistická úroveň práce je nadstandardní.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Možným podnětem k dalšímu zkoumání či diskusi by mohl být pohled autorky na otázku, zda současná judikatura ESLP skutečně přispívá k emancipaci LGBT+ osob ve všech členských

státech Rady Evropy, nebo zda spíše generuje rezistenci v některých zemích s odlišným hodnotovým nastavením. V této souvislosti by bylo zajímavé podrobněji analyzovat reakce národních parlamentů a soudů na judikaturu ESLP, včetně rizik tzv. zpětných rázů (*backlash*) proti lidskoprávním standardům.

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji k obhajobě.
Navržený klasifikační stupeň	Výborně.

V Praze dne 5.2.2025
Mgr. Karel Řepa, Ph.D.
CHR a KÚP PF UK